

V I Lenin

Om fackföreningarnas uppgifter

I

Tomskijs, Radus-Zenkovitjs och Nogins teser uttrycker var för sig ståndpunkten inom det ”specialområde” de representerar: fackföreningar, kommissariat och kooperativ med försäkringskassor.

Varje grupp av dessa teser lider därför av att endast en sida av saken ensidigt framhävs och att de grundläggande, principiella frågorna fördunklas och undanskymts.

En riktig behandling av dessa principiella frågor i den nuvarande fackföreningsrörelsen och dess inställning till sovjetmakten kräver framför allt en riktig bedömning av den nuvarande, givna situationens speciella drag under övergången från kapitalism till socialism.

Samtliga tre författare har framhåvt denna grundläggande sida av saken i otillräcklig grad eller nästan inte alls.

II

Det viktigaste speciella draget i den nuvarande situationen i detta avseende är följande:

Sovjetmakten har såsom proletariats diktatur segrat såväl bland de proletära massorna i städerna som bland fattigbönderna på landsbygden, men ännu inte på långt när vunnit över alla yrken och halvproletariats hela massa genom kommunistisk propaganda och fast organisation.

Härav följer att det i dag är av speciell och utomordentlig vikt att bedriva en starkare propaganda och ett bättre organisationsarbete så att å ena sidan vårt inflytande utsträcks till de arbetar- och tjänstemannaskikt, som är minst sovjetiska (dvs står längst från att helt acceptera den sovjetiska politiken), och att dessa skikt underställs proletariats allmänna rörelse. Så att vi å andra sidan ideologiskt rycker upp och höjer, organisatoriskt svetsar samman de mest utvecklade skikten och individerna inom proletariatet och halvproletariatet, t ex diversearbetarna, tjänstefolket i städerna, halvproletärerna på landsbygden ni fl.

Vidare: det andra grundläggande speciella draget i dag består i att uppbyggandet av det socialistiska samhället redan har kommit igång hos oss, dvs inte bara fastställts som uppgift och som närmaste praktiska mål utan också skapat en rad mycket viktiga organ för detta uppbyggnadsarbete (t ex folkhushållningsråden), utformat en bestämd praxis i deras relationer till massorganisationer (fackföreningar, kooperativ) och nått vissa praktiska resultat. Samtidigt är dock uppbyggnadsarbetet ännu inte på långt när avslutat, slutfört, det finns alltså väldigt många brister, det allra väsentligaste är ännu inte säkerställt (t ex riktig insamling och fördelning av spannmål, produktion och fördelning av bränsle), de breda arbetande massornas medverkan i detta uppbyggnadsarbete är alltså högst otillräcklig.

III

Härav följer att fackföreningarna för närvarande har dessa uppgifter.

Något slags facklig ”neutralitet” kan inte komma ifråga. All neutralitetspropaganda är antingen ett skenheligt kamouflage för en kontrarevolutionär inställning eller en yttring av total brist på medvetenhet.

I fackföreningsrörelsens grundkärna är vi nu tillräckligt starka för att ha möjlighet att under vårt inflytande och en allmänproletär disciplin ställa såväl efterblivna eller passiva,

ickekommunistiska element inom fackföreningarna som de skikt av arbetande, som i vissa avseenden fortfarande är småborgerliga.

Huvuduppgiften är därför nu inte att bryta en stark fiendes motstånd, ty en sådan fiende finns inte längre bland de proletära och halvproletära massorna i Sovjetryssland, utan att genom ihärdigt, träget och bredare upplysnings- och organisationsarbete övervinna fördomarna hos vissa småborgerliga skikt av proletariatet och halvproletariatet, att oavslåligt vidga sovjetmaktens alltjämt otillräckligt breda bas (dvs öka antalet arbetare och fattigbönder, som direkt deltar i statsförvaltningen), att upplysa efterblivna skikt av det arbetande folket (inte bara genom böcker, föreläsningar och tidningar utan också genom praktiskt deltagande i förvaltningen), att finna *nya organisationsformer* för såväl dessa nya uppgifter för fackföreningsrörelsen överhuvudtaget som för att engagera långt talrikare massor av halvproletariatet, t ex fattigbönderna.

Det gäller t ex att dra med *alla* fackföreningsmedlemmar i statsförvaltningen – via kommissarieväsendet, genom deltagande i mobila kontrollgrupper osv, osv. Man måste dra med tjänstefolk – till en början i kooperativt arbete, i befolkningens livsmedelsförsörjning, i kontrollen över livsmedelsproduktionen m m och därefter i mer ansvarsfullt och mindre ”snävt” arbete – men det måste naturligtvis ske steg för steg.

Det gäller att dra med ”specialisterna” i statsförvaltningen tillsammans med arbetarna och hålla ett vakande öga på dem.

Övergångsformerna fordrar nya organisationsramar. Så spelar fattigbondekommittéerna en mycket stor roll på landsbygden. Det finns en risk för att deras sammansmältning med sovjeterna här och var kan leda till att halvproletariatets massor blir stående *utanför* en ständig organisation. Man får inte skjuta ifrån sig uppgiften att organisera de fattiga på landsbygden under förevändningen att de inte är lönarbetare. Man kan och måste ständigt och jämt söka efter nya former, exempelvis genom att bilda fattigbondeföreningar (må vara samma fattigbondekommittéer) såsom föreningar av *de allra fattigaste*, vilka (a) inte är intresserade av spannmålsspekulation och höga spannmålspriser, (b) strävar efter att förbättra sina levnadsförhållanden genom allmänna åtgärder för alla, (c) strävar efter att stärka de kollektiva jordbruksformerna och (d) vill upprätta ett ständigt förbund med arbetarna i städerna osv.

Ett sådant fattigbondeförbund skulle kunna utgöra en *särskild sektion* av Allryska fackförbundsrådet i syfte att förhindra att det överflyglar de rent proletära elementen. Formen kan varieras och bör sökas med utgångspunkt i praktiken, i den nya uppgiften att få inflytande över de nya sociala typerna under övergångsperioden (fattigbönderna tillhör inte proletariatet och numera inte heller halvproletariatet utan tillhör *dem som* står närmast halvproletariatet, eftersom kapitalismen ännu inte dött, och samtidigt tillhör de *dem som* hyser störst sympati för övergången till socialism) ...*

Skrivet i december 1918–första hälften av januari 1919

Ffg publicerat 1933 i *Leninskij sbornik XXIV*

V 1 Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 37, s 403-406

* Här avbryts manuskriptet. – Red